

Elfiskeundersökningar i Vegeån 2022

resultat och en jämförelse med tidigare undersökningar

Mikael Svensson

MS Naturfakta

Svensson, Mikael. 2023. Elfiskeundersökning i Vege å 2022 – resultat och en jämförelse med tidigare undersökningar. MS Naturfakta.

På uppdrag av Vegeåns vattenråd.

Samtliga foton: Mikael Svensson. Omslag: En öring bland mängder av elritsa. Bild från Hallabäcken.

Sammanfattning

På uppdrag av Vegeåns vattenråd har fiskförekomsten undersökts på sex lokaler i Vegeåns vattensystem under september 2022. Metodik och ansvarig utförare har varit de samma sedan år 2000.

Förhållandena och förutsättningarna för fiskförekomst skiljer sig väsentligt mellan de undersökta lokalerna i huvudfåran och de i biflödena. Lokalerna i Vegeåns huvudfåra vid Fälleberga, Åbromölla och Kågeröd utgörs av typiska strömvattenmiljöer med goda bestånd av laxfisk. I Örjabäcken finns en del fina strömvattenmiljöer samtidigt som närheten till havet gör att möjligheterna för uppvandring av havsöring är goda, så lokalen vid Strövelstorp har en viss potential att hysa ett starkt öringbestånd. Humlebäcken är ett av dikning kraftigt påverkat slättvattendrag, och vid lokalen Humlemölla är förutsättningarna för en rik fiskfauna ganska dåliga. De övre delarna av Humlebäcken, inklusive lokalen vid Åkerslätt, har påverkats kraftigt i samband med de senaste årens torka och vid de senaste provfisketillfällena har den varit helt fisktom.

Efter en period med sjunkande tätheter av öring i huvudfåran under början av 2000-talet har trenden vänt under 2010-talet och den positiva trenden fortsätter in på 2020-talet. Trots de senaste årens låga flöden är förekomsten av öring god eller mycket god på lokalerna i huvudfåran (Fälleberga, Åbromölla, Kågeröd).

På lokalen vid Strövelstorp i Örjabäcken har mängden öring ökat betydligt, med stor sannolikhet till följd av den trädplantering som gjordes 2016/2017. Den provfiskade sträckan var tidigare nästan helt igenväxt, men till följd av den ökade beskuggningen har vegetationen minskat kraftigt på bara några få år. Utöver att mängden fisk har ökat har behovet av rensning och vegetationsklippning nästan helt försvunnit på den aktuella sträckan.

Däremot ser utvecklingen i Humlebäcken dystert ut. Öring saknas för första gången på båda lokalerna (Humlemölla och Åkerslätt). Orsakerna till detta är inte klarlagda, men förmodligen inverkar såväl torka som mänsklig påverkan och förekomsten av vandringshinder negativt.

Lax noterades för första gången i samband med provfiskena 2006. Sedan dess har arten noterats på ett stort antal lokaler från Selleberga till Hallabäckens nedersta delar. Hösten 2018 uppträdde arten mycket rikligt vid Fälleberga och Åbromölla, därefter har tätheterna varit betydligt lägre. Förmodligen till stor del beroende på långa torkperioder med mycket låga flöden under somrarna och långt in på höstarna under de senaste fem åren.

Beräkningarna av Vattendragsindex ViX visar på väsentliga skillnader mellan olika delar av Vegeån. Lokalen i Örjabäcken vid Strövelstorp ligger stabilt på Otillfredsställande nivå, däremot har status på lokalerna i Humlebäcken försämrats under det senaste decenniet och bedöms nu som Dålig. På de provfiskade lokalerna i huvudfåran är status relativt stabil på nivån Måttlig (Fälleberga och Åbromölla) samt Otillfredsställande (Kågeröd). Värt att notera är att förekomsten av ål sänker status betydligt och utifrån en mera generell jämförelse hyser lokalerna i huvudfåran goda bestånd av laxfisk.

Inledning

De nedre delarna av Vegeåns vattensystem utgörs av utpräglad slättbygd med tunga lerjordar. De övre delarna domineras av närheten till Söderåsen. Här är fallhöjden betydligt större samtidigt som den dominerande jordarten är morän. Övergången mellan långsamrinnande slättvattendrag och strömmande öringvatten sker vid Selleberga strax öster om Bjuv. I de nedre delarna är djup, vattenhastighet och bottenförhållanden sådana att det är svårt att hitta lämpliga elfiskelokaler. I de övre delarna av avrinningsområdet dominerar strömvattenmiljöer och förutsättningarna för förekomst av strömvattenlevande fisk betydligt bättre.

Under 2020 provfiskades sammanlagt sex lokaler. Flertalet av de provfiskade lokalerna har ingått i övervakningsprogrammet under många år, och i stora drag har programmet sett likadant ut sedan år 2009. Lokalerna vid Fälleberga kvarn och Åbromölla har provfiskats vid ett stort antal tillfällen i vattenrådets (tidigare vattendragsförbundets) regi under åren 1987–1992 samt 2000, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018 och 2020. Som en del av uppföljningen efter olyckan i Findus reningsverk sommaren 2012 har dessa båda lokaler provfiskats 2013 och 2014 på uppdrag av Findus AB. Lokalen vid Åbromölla har dessutom provfiskats år 2019 som en del av uppföljningen av genomförda biotopvårdande åtgärder. År 2015 ersattes en tidigare provfiske-lokal vid Tumlaremölla med en lokal i Kågeröd längre uppströms i Vegeåns huvudfåra.

Utöver lokalerna i huvudfåran provfiskades tre lokaler i mindre biflöden. I Örjabäcken gjordes ett provfiske inne i parken i Strövelstorp. I Humlebäcken utfördes provfisken uppströms Humlemölla (vid Åstorp, väster om E4) samt vid Åkerslätt (söder om Kvidinge).

Rapporten innehåller beskrivningar av fångstresultaten för de enskilda lokalerna med kommentarer och jämförelser med tidigare undersökningar under 2000-talet. Samtliga provfisken, även sådana utförda före år 2000, redovisas i Bilaga 1.

I uppdraget ingår en redovisning och bedömning av fiskfaunan på de undersökta lokalerna utifrån Vattendragsindex VIX (Beier m.fl. 2007). Bedömningen av generell påverkan utifrån VIX bygger på sex indikatorer: sammanlagd täthet av öring och lax, andel toleranta individer, andel litofila individer, andel toleranta arter, andel intoleranta arter och andel laxfiskarter som reproducerar sig. Separata sidoindeks kan räknas ut för att tydligare påvisa olika typer av påverkan, bland annat pH-påverkan, övergödning, morfologisk och hydrologisk påverkan. Bland dessa ingår en sjunde indikator, Simpsons diversitet, för hydrologisk påverkan.

Figur 1. Provfiskade lokaler i Vegeåns vattensystem hösten 2020.

Inventeringen 2022

På uppdrag av Vegeåns Vattenråd har fiskförekomsten undersökts på sammanlagt sex lokaler i Vegeåns vattensystem under september 2022. Fältarbetet utfördes av Mikael Svensson och Kenneth Ljunggren. På samtliga lokaler genomfördes fullständiga kvantitativa elfisken med tre utfiskeomgångar enligt Handledning för miljöövervakning (Havs- och vattenmyndigheten 2017). De enskilda lokalerna har noggrant mätts upp och dokumenterats i ord, skisser och bild. Bredd och djup (vid $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ av bredden) har mätts var 5 meter. I samband med djupmätningarna har det dominerande bottenstrukturer noterats. Samtliga fångade fiskar har artbestämts och längdmätts.

Provfiskeresultaten är redovisade till Svenskt elfiskeregister SERS www.slu.se/elfiskeregistret vid SLU Institutionen för akvatiska resurser (SLU Aqua).

Örjabäcken, Strövelstorp

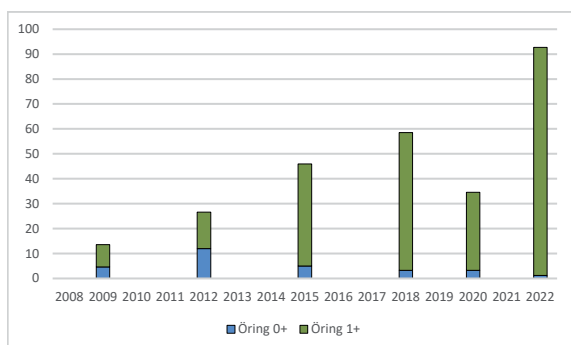
Lokalen är placerad i den nedersta delen av Örjabäcken, knappt 300 m från sammanflödet med Vegeån. Den provfiskade sträckan ligger i parken i sydvästra delen av Strövelstorp och sträcker sig 25 m uppströms från bron vid Bankvägen. Under bron och på sträckan närmast uppströms är botten täckt med bergkross. På denna del är vattnet relativt grunt och strömmande och där finns uppväxtmiljöer för årsyngel av öring. Längre in i parken är bäcken betydligt djupare med lerig botten. Denna del var tidigare i det närmaste helt igenväxt med tät bestånd av bland annat stor igelknopp, rörfilen och rosendunört. I samband med åtgärder längre uppströms i bäcken somrarna 2013 och 2017 planterades klibbal längs stränderna. Träden har nu växt upp och skuggar vattenytan, och till följd av den ökade beskuggningen har växtligheten minskat avsevärt. Ett lite djupare parti finns i anslutning till ett dräneringsrör. I den djupare delen hittades rikligt med större öringar.

Förhållandena vid årets fiske var goda med låga vattennivåer och låga flöden. Totalt fångades 88 fiskar av 3 arter (Tabell 1). När det gäller öring är den långsiktiga trenden tydligt positiv (Figur 1). Fångsterna domineras av äldre fisk medan tätheterna av årsyngel genomgående är låga, i samband med elfisket 2022 fångades bara ett enda årsyngel. Den stora ökningen av äldre fisk kan förmodligen förklaras av minskad växtlighet i kombination med ökad beskuggning och därmed lägre vattentemperaturer.

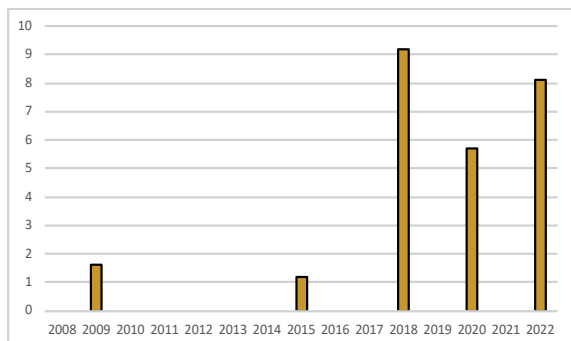
Enstaka ålar fångas de flesta år, under 2022 blev resultatet 6 ålar (89–238 mm). Mängden ål är dock alldeles för liten för att man ska kunna bedöma den långsiktiga utvecklingen (Figur 2).

Tabell 1. Fångster vid elfiskelokalen Örjabäcken, Strövelstorp.
Siffrorna anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Datum	Areal m ²	Antal fisken	Gädda	Stor-spigg	Ål	Öring 0+	Öring 1+	Öring total	Art-antal
2009-10-07	124	3	-	-	1,6	4,6	9,0	13,6	2
2012-10-15	87	1	-	6,4	-	12,0	14,6	26,6	2
2015-09-16	81	3	1,2	2,7	1,2	5,0	40,9	45,9	4
2018-09-17	65	3	-	80,8	9,2	3,3	55,2	58,5	3
2020-09-14	67	3	-	125,2	5,7	3,3	31,3	34,6	3
2022-09-12	95	3	-	33,0	8,1	1,2	91,5	92,7	3

Figur 1. Förekomst av öring vid elfiskelokalen Örjabäcken, Strövelstorp.
Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Figur 2. Förekomst av ål vid elfiskelokalen Örjabäcken, Strövelstorp. Observera att det handlar om låga tätheter och mycket få exemplar per år och att det därför inte går att säga något om beståndsutvecklingen
Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²).

Humlebäcken, Uppströms Humlemölla

Lokalen är belägen väster om motorvägen (E4) vid Åstorp, strax uppströms Humlemölla. På den aktuella sträckan är Humlebäcken rätad och djupt nedgrävd i det omkringliggande landskapet. På södra sidan gränsar vattendraget till en betesmark och på norra sidan till en mindre skogsdunge. Längs stränderna finns högväxt örtvegetation och ett mindre antal skuggande träd. På den övre delen av den provfiskade sträckan finns en strömnacke, och även om vattenhastigheten och bottenstrukturen inte är optimala, finns det förutsättningar för förekomst av öring.

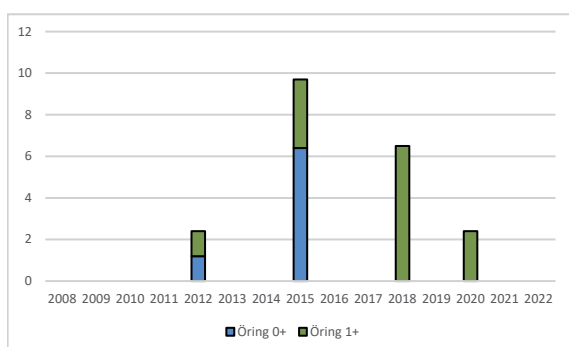
Förhållandena vid årets fiske var goda med låga vattennivåer och låga flöden. Provfisket gav ett myckert magert resultat och den samlade fångsten blev 3 ålar (192–380 mm) (Tabell 2). Resultaten på denna lokal har gått upp och ner och det är svårt att utläsa någon långsiktig tendens, särskilt som mängden fångad fisk generellt sett är liten. Däremot är det helt klart att lokalen har förutsättningar att hysa betydligt mer fisk än vad som noterats vid de senaste elfisketillfällena 2020 och 2022.

Det är oklart vad som ligger bakom det dåliga resultatet, men förmodligen är det en kombination av flera olika faktorer som torka, låga flöden, höga vattentemperaturer, förekomst av vandringshinder nedströms och allmänt hög näringsbelastning inklusive risken för syrefattiga förhållanden. Avsaknaden av öring gör att man kan misstänka att uppvandringen av lekfisk från havet på något sätt hindras.

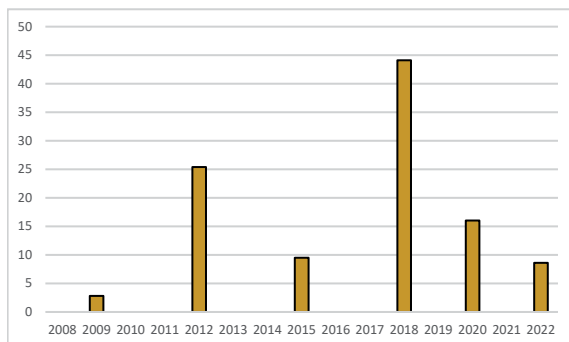

Tabell 2. Fångster vid elfiskelokalen Humlebäcken, Uppströms Humlemölla.
Siffrorna anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Datum	Areal m ²	Antal fisken	Gädda	Stor-spigg	Ål	Öring 0+	Öring 1+	Öring total	Art-antal
1988-09-19	60	1	-	41,7	-	-	-	-	1
2009-10-08	90	1	-	-	2,8	-	-	-	1
2012-09-20	83	3	1,2	-	25,4	1,2	1,2	2,4	3
2015-09-15	92	3	-	-	9,5	6,4	3,3	9,7	2
2018-09-17	77	3	-	-	44,1	-	6,5	6,5	2
2020-09-14	83	3	-	-	16,0	-	2,4	2,4	2
2022-09-12	87	1	-	-	8,6	-	-	-	1

Figur 3. Förekomst av öring vid elfiskelokalen Humlebäcken, Uppströms Humlemölla.
Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Figur 4. Förekomst av ål vid elfiskelokalen Humlebäcken, Uppströms Humlemölla.
Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²).

Humlebäcken, Åkerslätt

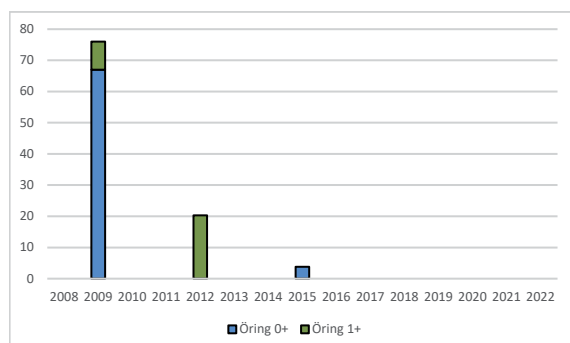
Lokalen Åkerslätt är belägen i den översta delen av Humlebäcken, uppe på sluttningen mot Söderåsen. Bäckens är liten och grund, och åtminstone under de senaste fem åren (2018–2022) har vattenföringen varit mycket liten under delar av året.

Den provfiskade sträckan ligger mellan intensivt brukade åkrar. På vardera sida av bäcken finns en 2–3 m bred zon med klibbal. Vid provfisket hösten 2015 var de omgivande trädriddarna nygallrade och beskuggningen därför inte lika god som 2012. Träden har nu vuxit upp och beskuggningen är åter god. Till följd av långvarig torka var vattennivåerna däremot mycket låga och vattnet stod i det närmaste still vid besöket i mitten av september. Förutsättningarna för förekomst av fisk var därmed mycket dåliga.

Lokalen har varit helt fisktom vid de senaste tre provfisketillfällena 2018, 2020 och 2022. Avsaknaden av bäcknejonöga – en art vars larver ligger nedgrävda i bottenarna under åtminstone 5–7 år och som kan överleva även vid mycket låga vattennivåer – tyder på att bäcken periodvis varit helt uttorkad.

Tabell 3. Fångster vid elfiskelokalen Humlebäcken, Åkerslätt.
Siffrorna anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Datum	Areal m ²	Antal fisken	Bäck-nejonöga	Småspigg	Stor-spigg	Öring 0+	Öring 1+	Öring total	Art-antal
2009-10-08	40	1	12,4	-	6,9	67,0	9,0	76,0	3
2012-09-13	30	3	169,0	7,4	45,7	-	20,3	20,3	4
2015-09-15	26	3	277,0	-	41,5	3,8	-	3,8	3
2018-09-17	25	3	-	-	-	-	-	-	0
2020-09-14	27	3	-	-	-	-	-	-	0
2022-09-12	26	3	-	-	-	-	-	-	0

Figur 5. Förekomst av öring vid elfiskelokalen Humlebäcken, Åkerslätt.
Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

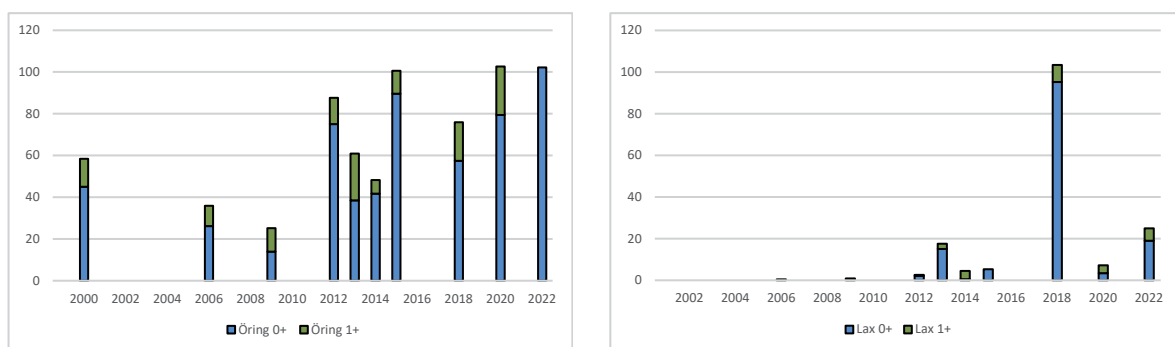

Vegeåns huvudfåra, Fälleberga, Station 4

Vid Fälleberga finns fina ström- och forssträckor omgivna av skuggande träd. Tyvärr avverkad en gigantisk bok sommaren 2022, vilket har lett till ökad solinstrålning och något försämrade förhållanden på själva elfiskelokalen. Den provfiskade 25-meterssträckan erbjuder dock fortfarande såväl fina lekbottnar som goda uppväxtmiljöer för laxfisk.

Vattennivåerna var relativt låga och det låga flödet gjorde att tillgången på kraftigt strömmande partier lämpliga för lax var begränsade. Under årets provfiske fångades sammanlagt 272 fiskar av 5 arter samt 1 hybrid mellan lax och öring (Tabell 4). Sett över hela perioden sedan 2000 har mängden öring varierat betydligt med påfallande låga tätheter 2009. Trenden under 2010-talet är däremot tydligt positiv med genomgående höga tätheter av årsyngel (Figur 6 t.v.). Årets tätheter är något högre än 2020 och de högsta som noterats på lokalen.

Lax noterades första gången hösten 2006 och sedan dess har arten fångats vid samtliga genomförda elfisken. Tätheterna har i de flesta fall varit låga, utom 2018 då mängden lax översteg mängden öring (Tabell 4; Figur 6 t.h.). Årets relativt måttliga resultat kan förmodligen förkla-

Figur 6. Förekomst av öring (t.v.) och lax (t.h.) vid elfiskelokalen Vegeåns huvudfåra, Fälleberga. Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

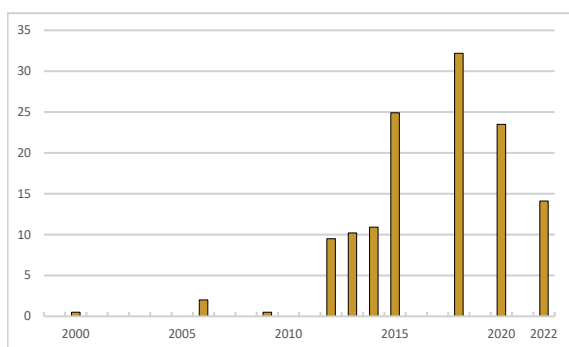
Tabell 4. Fångster vid elfiskelokalen Vegeåns huvudfåra, Fälleberga. Siffrorna anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Datum	Areal m ²	Antal fisken	Lax 0+	Lax 1+	Laxing 0+	Laxing 1+	Öring 0+	Öring 1+	Öring total
2000-09-24	250	3	-	-	-	-	45,0	13,4	58,4
2006-10-12	255	3	-	0,4	-	0,4	26,2	9,7	35,9
2009-10-07	251	3	-	0,9	-	-	13,9	11,3	25,2
2012-09-20	203	3	2,1	0,5	-	0,5	75,0	12,6	87,6
2013-09-20	203	3	15,0	2,5	1,5	2	38,5	22,4	60,9
2014-09-12	200	3	0,5	4,0	-	-	41,7	6,5	48,2
2015-09-15	205	3	5,3	-	-	-	89,6	11,0	100,6
2018-09-20	147	3	95,2	8,2	4,1	-	57,4	18,5	75,9
2020-09-16	155	3	3,4	3,8	-	2,4	79,4	23,2	102,6
2022-09-13	172	3	19,0	5,9	-	0,6	102,2	21,2	123,4

Datum	Abborre	Benlöja	Bäcknejonöga	Nejonöga	Elritsa	Signalkräfta	Stor-spigg	Ål	Artantal
2000-09-24	-	-	-	-	0,5	-	-	0,5	3
2006-10-12	-	-	-	0,4	-	-	1,4	2,0	5
2009-10-07	-	-	-	0,5	7,0	0,5	-	0,5	6
2012-09-20	-	-	4,4	-	1,3	-	1,0	9,5	6
2013-09-20	-	-	-	4,0	9,2	-	-	10,2	5
2014-09-12	1,2	0,5	-	2,9	18,1	0,6	1,0	10,9	9
2015-09-15	-	0,5	-	3,4	6,9	0,6	-	24,9	7
2018-09-20	-	-	-	8,2	15,5	1,7	0,9	32,2	7
2020-09-16	-	-	-	6,6	-	-	-	23,5	4
2022-09-13	-	-	-	2,3	17,3	-	-	14,1	5

ras av begränsad uppvandring och lek till följd av låga eller mycket låga flöden under de senaste åren.

Utöver laxfisk fångas årligen enstaka exemplar av en eller flera arter, i de flesta fall är antalen så låga att det inte går att säga något om långsiktiga trender (Tabell 4). Ett undantag är ål där fångsterna ökade fram till 2018 varefter de åter har minskat (Figur 7).

Figur 7. Förekomst av ål vid elfiskelokalen Vegeåns huvudfåra, Fälleberga. Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²).

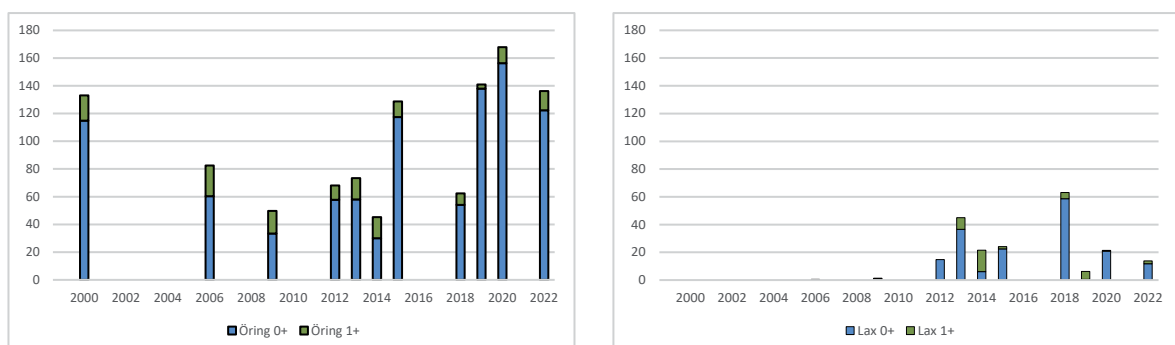

Vegeåns huvudfåra, Åbromölla, Station 22 C

Vegeån vid Åbromölla är grund och strömmande över botten som domineras av sten och mindre block. Sträckan utgör en mycket god uppväxtmiljö för laxfisk, däremot är den generellt något för grund för att passa större fisk, något som syns på de jämförelsevis låga tätheterna av äldre fisk.

I samband med årets fiske var såväl vattennivån som flödet mycket låga. Till följd av detta var förekomsten av utpräglade strömvattenmiljöer lämpliga för lax begränsad. Sammanlagt fångades 250 fiskar av 3 arter samt 1 hybrid mellan lax och öring (Tabell 5). Tätheterna av öring har varierat under 2000-talet med särskilt låga resultat 2009 och 2014. Sett över 2010-talet har trenden varit stigande och vid de senaste fyra provfisketillfällena (2018, 2019, 2020 och 2022) har tätheterna – särskilt av årsyngel – varit mycket höga (Tabell 5; Figur 8 t.v.).

Lax noterades första gången 2006 och sedan dess har arten fångats vid varje provfisketillfälle (Tabell 5; Figur 8 t.h.). Tätheterna varierar en hel del och är generellt mycket lägre än för öring, utom under 2018 då lax och öring förekom i helt jämförbara tätheter.

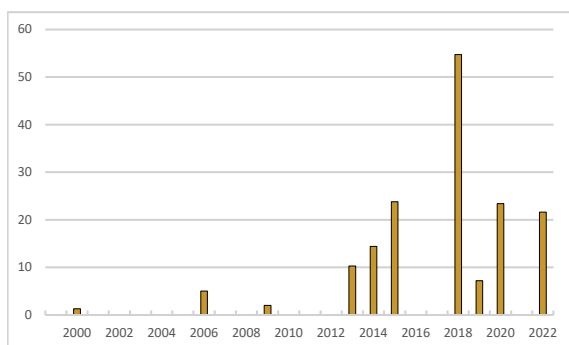
Figur 8. Förekomst av öring (t.v.) och lax (t.h.) vid elfiskelokalerna Vegeåns huvudfåra, Åbromölla. Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Tabell 5. Fångster vid elfiskelokalen Vegeåns huvudfåra, Åbromölla. Siffrorna anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Datum	Areal m ²	Antal fisken	Lax 0+	Lax 1+	Laxing 0+	Öring 0+	Öring 1+	Öring total
2000-09-24	203	3	-	-	-	114,8	18,2	133,0
2006-10-12	191	3	0,6	-	-	60,3	22,2	82,5
2009-10-07	243	3	0,9	0,5	-	33,4	16,4	49,8
2012-09-27	226	3	14,8	-	0,4	57,8	10,3	68,1
2013-09-20	177	3	36,5	8,5	-	58,0	15,4	73,4
2014-09-12	177	3	6,1	15,4	2,9	30,0	15,2	45,2
2015-09-15	183	3	22,5	1,6	0,5	117,5	11,2	128,7
2018-09-18	159	3	58,7	4,4	0,6	54,1	8,3	62,4
2019-09-19	195	3	0,5	5,7	-	137,9	3,0	140,9
2020-09-16	158	3	20,8	0,6	-	156,3	11,5	167,8
2022-09-13	153	3	11,8	13,9	0,7	122,3	13,9	136,2

Datum	Elritsa	Nejon-öga	Ål	Art-antal
2000-09-24	5,6	-	1,3	3
2006-10-12	-	0,7	5,0	4
2009-10-07	1,1	0,5	2,0	5
2012-09-27	1,2	-	-	3
2013-09-20	0,6	-	10,3	4
2014-09-12	3,0	-	14,4	5
2015-09-15	-	-	23,8	4
2018-09-18	0,6	1,4	54,7	5
2019-09-19	2,0	-	7,2	4
2020-09-16	-	-	23,4	3
2022-09-13	-	-	21,6	3

Utöver laxfisk fångas årligen enstaka exemplar av ett antal arter, varav ål är den art som uppträder mest regelbundet (Tabell 5).

Figur 9. Förekomst av ål vid elfiskelokalen Vegeåns huvudfåra, Åbromölla. Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²).

Vegeåns huvudfåra, Kågeröd

Elfiskelokalen vid Kågeröd i Vegeåns huvudfåra etablerades år 2015 som ersättning för den tidigare undersökta lokalen vid Tumlaremölla. Under 2014 genomfördes biotopvårdande åtgärder på och i direkt anslutning till den undersökta sträckan, bland annat togs några anlagda klackar bort så att det som varit en serie små blankvattenytor omvandlades till en strömsträcka. Den restaurerade delen erbjuder goda uppväxtmiljöer för öring samtidigt som det finns viss tillgång på lämpliga ståndplatser för större fisk.

I samband med årets undersökning var såväl vattennivåerna som flödet lågt. Sammanlagt fångades 156 fiskar av 2 arter (Tabell 6). Öring var den i särklass mest talrika arten följt av ål. Mängden öring har varierat betydligt sedan provfiskeserien inleddes, dock utan något tydlig trend i någon riktning (Figur 10). De relativt låga tätheterna 2018 och 2020 kan förmodligen i stor utsträckning förklaras av varma och torra somrar med ovanligt långa perioder med låga flöden.

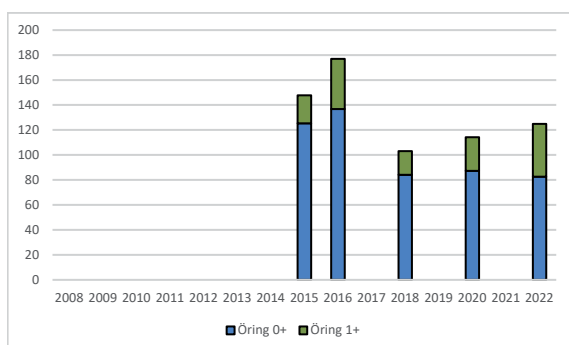
I samband med provfisket 2018 fångades stora mängder elritsa, vid övriga provfisken har endast enstaka exemplar påträffats. Elritsa uppträder ofta uppträder i stim som rör sig över stora ytor och det är därför inte ovanligt att fångsterna varierar kraftigt mellan olika tillfällen.

När det gäller ål visar resultaten på en tydlig ökning, väl i överensstämmelse med utvecklingen i övriga delar av Vegeån (Figur 11).

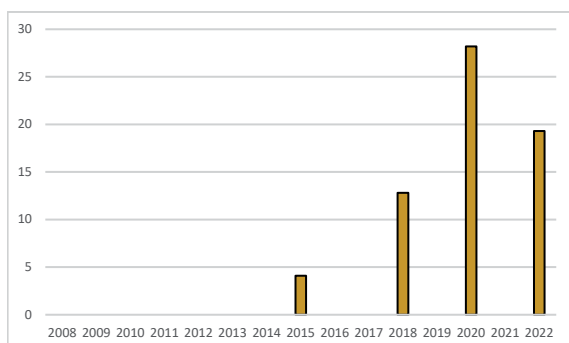

Tabell 6. Fångster vid elfiskelokalen Vegeåns huvudfåra, Kågeröd.
Siffrorna anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Datum	Areal m ²	Antal fisken	Elritsa	Ål	Öring 0+	Öring 1+	Öring total	Art-antal
2015-09-16	125	3	1,0	4,1	125,3	22,4	147,7	3
2016-09-15	115	3	-	-	136,7	40,2	176,9	2
2018-09-18	113	3	85,2	12,8	84,1	19,0	103,1	3
2020-09-14	125	3	0,8	28,2	87,3	26,9	114,2	3
2022-09-12	113	3	-	19,3	82,6	46,3	128,9	3

Figur 10. Förekomst av öring vid elfiskelokalen Vegeåns huvudfåra, Kågeröd.
Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²). 0+ = årsyngel, 1+ = äldre fisk.

Figur 11. Förekomst av ål vid elfiskelokalen Vegeåns huvudfåra, Kågeröd.
Y-axeln anger beräknad täthet (antal/100 m²).

Bedömningsgrunder för miljö kvalitet

Vattendragsindex *VIX* är framtaget för att man ska kunna bedöma ett vattendrags ekologiska status utifrån standardiserade, kvantitativa elfisken. En lokal klassificeras utifrån uppgifter om vattendragets storlek, andelen sjöar i systemet, höjden över havet, årsmedeltemperatur, juli-medeltemperatur och hur mycket vattendraget lutar (faller) på den aktuella sträckan. Till detta kommer en bedömning av fångsten: antalet inhemska fiskarter, mängden fisk, andelen försurnings- och förorenings-tolerant fisk, andelen förorenings- och försurningskänslig fisk, andelen fisk som leker på steniga och grusiga bottenar, andelen reproducerande laxfiskarter, antalsförhållandet mellan laxfisk och annan fisk samt fiskfaunans diversitet. Genom avancerad matematisk analys vägs dessa faktorer samman till ett indexvärde som beskriver fiskfaunans status.

Fiskfaunans status bedöms i en femgradig skala: *Hög*, *God*, *Måttlig*, *Otillfredsställande* och *Dålig* status (jfr Figur 12). Ju högre *VIX*-värde desto bättre status. Generellt sett får strömvattenlokaler med höga tätheter av reproducerande öring eller lax *Hög* eller *God* status, medan ett omgrävt, långsamt rinnande slättvattendrag med gäddor, mört och ål får *Otillfredsställande* eller *Dålig* status. Dessa skillnader är inbyggda i systemet. Lokalerna i slättlandskapet i de nedre delarna av Vegeåns avrinningsområde kommer därför aldrig att komma upp i samma status som de på Söderåsens sluttning. Detta måste man hela tiden ha i minnet när man vill jämföra lokaler i olika delar av Vegeåns avrinningsområde med varandra.

Som indexet är uppbyggt har förekomst av enstaka exemplar av det man kallar ”förorenings-tolerant” fisk – dit bland annat ål och spiggar räknas – ett orimligt stort negativt inflytande på statusbedömningen. Viss vägledning för hur man ska hantera detta problem finns i Havs- och vattenmyndighetens rapport *Fisk i vattendrag – vägledning för statusklassificering*, även om det saknas råd applicerbara på förhållandena i Vegeån.

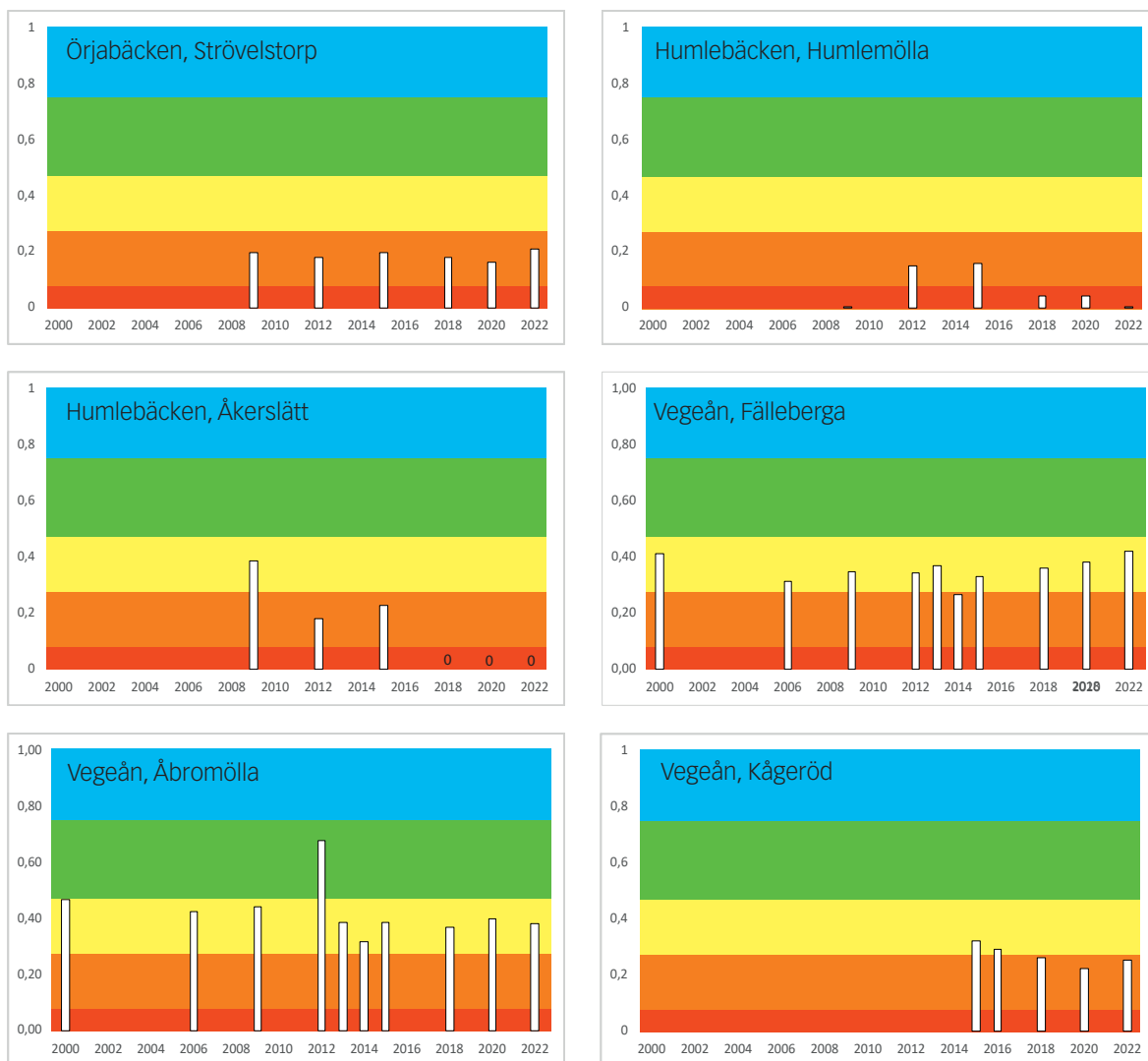
Resultat *VIX*

Efter att man rapporterat elfiskeresultaten till Svenskt Elfiskeregister görs en automatisk beräkning av *VIX*. Detta innebär att det finns framräknade *VIX*-värden för alla lokaler som provfiskats på ett standardiserat sätt. *VIX*-värden för provfisken i Vegeån från år 2000 och framåt redovisas i Figur 12.

Utifrån bedömningsgrunderna har de tre undersökta lokalerna i biflödena låg status. Lokalen i Strövelstorp ligger tämligen stabilt i klass 2 *Otillfredsställande* status sedan 2009. Däremot har status försämrats kraftigt i Humlebäcken där båda lokalerna nu hamnar i klass 1 *Dålig* status. Förklaringen till detta kan utan tvekan sökas i de senaste årens torra och mycket låga sommarflöden.

Av lokalerna i Vegeåns huvudfåra ligger Fällberga kvarn och Åbromölla tämligen stabilt i klass 3 *Måttlig* status, trots mycket god förekomst av öring och lax. Lokalen vid Kågeröd hamnar högt i klass 2 *Otillfredsställande* status, dock nära gränsen till klass 3 *Måttlig* status. På lokalerna i huvudfåran har ål fångats vid samtliga provfisketillfällen utom vid Åbromölla år 2012. Avsaknaden av ål i fångsten vid detta tillfälle gjorde att *VIX* steg från *Måttlig* status till **God** status (Figur 12).

Årets provfiskeresultat befäster de mönster som setts under 2010-talet, med stora skillnader mellan olika delar av Vegeån. Där ån och dess biflöden rinner genom jordbrukslandskapet

Figur 12. Vattendragsindex VIX för de sju provfiskade lokalerna i Vegeåns avrinningsområde under perioden 2000–2022. Hög status (blått) >0,749, God status (grönt) >0,467, Måttlig status (gult) >0,274, Otillfredsställande status (orange) >0,08 och Dålig status (rött) ≤0,08.

är förhållandena generellt betydligt sämre än längre uppströms där år rinner fram genom ett skogsdominerat landskap med strömmande och forsande sträckor. I huvudfåran går gränsen mellan slättvattendrag och skogsvattendrag vid Selleberga nordost om Bjuvs samhälle. Man ska dock inte glömma bort att det förekommer kraftigt påverkade partier även uppströms, inte minst mellan Åvarp och Kågeröd. I biflödena finns partier med strömvattenmiljöer mera utspridda, men generellt sett hittar man dem högt upp i vattendragen.

Utifrån VIX bedöms status i biflödena i de nedre delarna av Vegeån till *Otillfredsställande*, medan status i huvudfåran hamnar på *Måttlig–Otillfredsställande*. De restaureringsåtgärder som genomförts efter 2012 har bidragit till att förbättra förhållandena och öka förekomsten av fisk i Vegeån, men så länge inga åtgärder genomförs i de mest påverkade delarna av vattensystemet kommer det att vara svårt att uppnå *God* status i vattendraget som helhet.

Källor

- Beier, U., Degerman, E., Sers, B., Bergquist, B. & Dahlberg, M. 2007. Bedömningsgrunder för fiskfaunans status i rinnande vatten – utveckling och tillämpning av VIX. Fiskeriverket informerar Finfo 2007: 5.
- Havs- och vattenmyndigheten. 2017.Handledning för miljöövervakning. Undersökningstyp: Fisk i rinnande vatten – Vadningsfiske. Version 1:8 2017-04-25.
- Havs- och vattenmyndigheten. 2018. Fisk i vattendrag – vägledning för statusklassificering. Rapport 2018:37.
- Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljökvalitet – Sjöar och vattendrag. Naturvårdsverket förlag. Stockholm.

Bilaga 1. Samtliga provfisken vid Fälleberga och Åbromölla

Datum	Areal m ²	Antal fisken	Abborre	Benlöja	Bäcknejonöga	Nejonöga	Elritsa	Lax 0+	Lax 1+	Laxing 0+	Laxing 1+	Stor-spigg	Ål	Öring 0+	Öring 1+	Öring total	Art-antal
1987-11-09	250	1	-	-	-	-	6,1	-	-	-	-	-	6,0	82,5	8,7	91,2	3
1988-09-19	250	1	-	-	-	3,0	15,4	-	-	-	-	-	3,0	62,5	47,2	109,7	4
1989-08-22	325	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,8	74,3	15,7	90,0	2
1990-10-05	300	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,2	75,5	9,9	85,4	2
1991-08-23	300	1	-	-	-	-	2,4	-	-	-	-	-	4,1	55,3	21,5	76,8	3
1992-10-04	125	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,4	36,5	56,4	92,9	2
1993-09-07	175	3	-	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	6,5	30,6	25,1	55,7	3
2000-09-24	250	3	-	-	-	-	0,5	-	-	-	-	-	0,5	45,0	13,4	58,4	3
2006-10-12	255	3	-	-	-	0,4	-	-	0,4	-	0,4	1,4	2,0	26,2	9,7	35,9	5
2009-10-07	251	3	-	-	-	0,5	7,0	-	0,9	-	-	-	0,5	13,9	11,3	25,2	5
2012-09-20	203	3	-	-	4,4	-	1,3	2,1	0,5	-	0,5	1,0	9,5	75,0	12,6	87,6	6
2013-09-20	203	3	-	-	-	4,0	9,2	15,0	2,5	1,5	2	-	10,2	38,5	22,4	60,9	5
2014-09-12	200	3	1,2	0,5	-	2,9	18,1	0,5	4,0	-	-	1,0	10,9	41,7	6,5	48,2	8
2015-09-15	205	3	-	0,5	-	3,4	6,9	5,3	-	-	-	-	24,9	89,6	11,0	100,6	6
2018-09-20	147	3	-	-	-	8,2	15,5	95,2	8,2	4,1	-	0,9	32,2	57,4	18,5	75,9	7
2020-09-16	155	3	-	-	-	6,6	-	3,4	3,8	-	2,4	-	23,5	79,4	23,2	102,6	5
2022-09-13	172	3	-	-	-	2,3	17,3	19,0	5,9	-	0,6	-	14,1	102,2	21,2	123,4	5

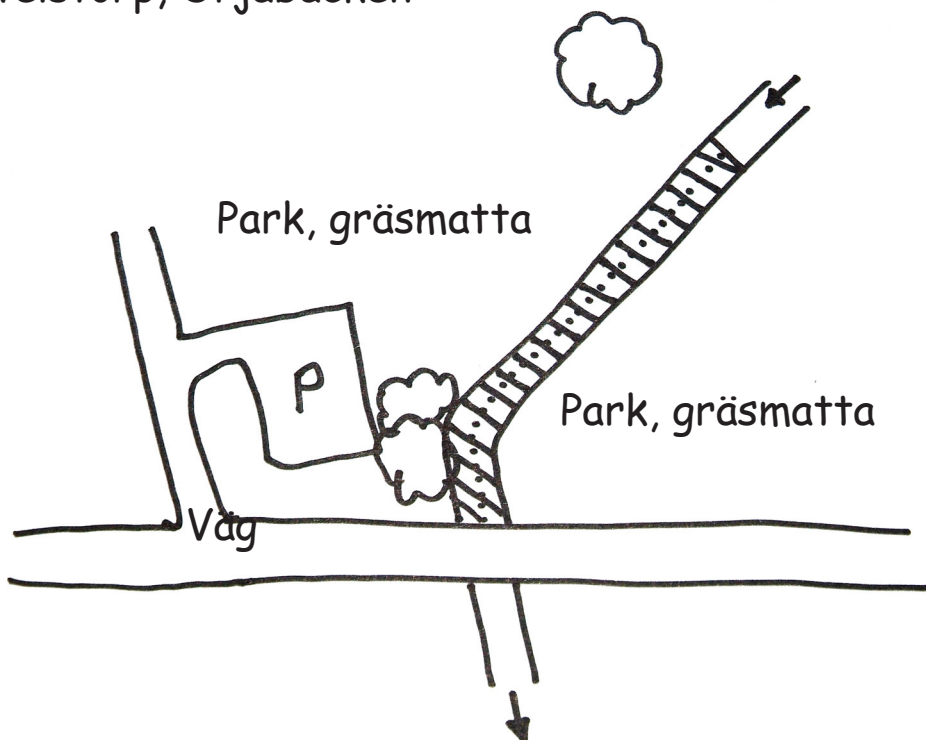
Resultat från samtliga elfiske utförda vid Fälleberga.

Datum	Areal m ²	Antal fisken	Elritsa	Lax 0+	Lax 1+	Laxing 0+	Nejon-öga	Ål	Öring 0+	Öring 1+	Öring total	Art-antal
1987-11-09	250	1	-	-	1,4	-	-	-	78,3	27,6	105,9	2
1988-09-12	400	1	-	-	-	-	2,5	3,8	158,3	32,7	191,0	2
1989-08-22	400	1	64,1	-	-	-	-	3,8	206,2	47,7	253,9	3
1990-10-05	500	1	2,1	-	-	-	-	1,0	57,6	12,6	70,2	3
1991-08-23	400	1	-	-	-	-	3,8	8,7	237,8	14,5	252,3	3
1992-10-04	175	2	1,7	-	-	-	-	2,3	102,5	31,9	134,4	3
2000-09-24	203	3	5,6	-	-	-	-	1,3	114,8	18,2	133,0	3
2006-10-12	191	3	-	0,6	-	-	0,7	5,0	60,3	22,2	82,5	4
2009-10-07	243	3	1,1	0,9	0,5	-	0,5	2,0	33,4	16,4	49,8	5
2012-09-27	226	3	1,2	14,8	-	0,4	-	-	57,8	10,3	68,1	3
2013-09-20	177	3	0,6	36,5	8,5	-	-	10,3	58,0	15,4	73,4	4
2014-09-12	177	3	3,0	6,1	15,4	2,9	-	14,4	30,0	15,2	45,2	5
2015-09-15	183	3	-	22,5	1,6	0,5	-	23,8	117,5	11,2	128,7	4
2018-09-18	159	3	0,6	58,7	4,4	0,6	1,4	54,7	54,1	8,3	62,4	5
2019-09-19	195	3	-	0,5	5,7	-	-	7,2	137,9	3,0	140,9	4
2020-09-16	158	3	-	20,8	0,6	-	-	23,4	156,3	11,5	167,8	3
2022-09-13	153	3	-	11,8	13,9	0,7	-	21,6	122,3	13,9	136,2	3

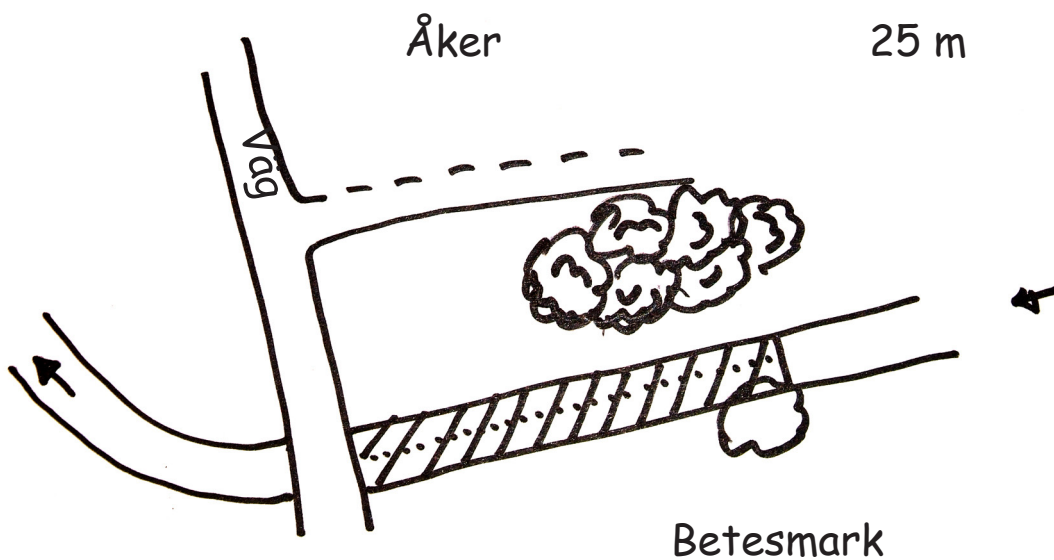
Resultat från samtliga elfiske utförda vid Åbromölla.

Bilaga 2. Skisser över de provfiskade lokalerna.

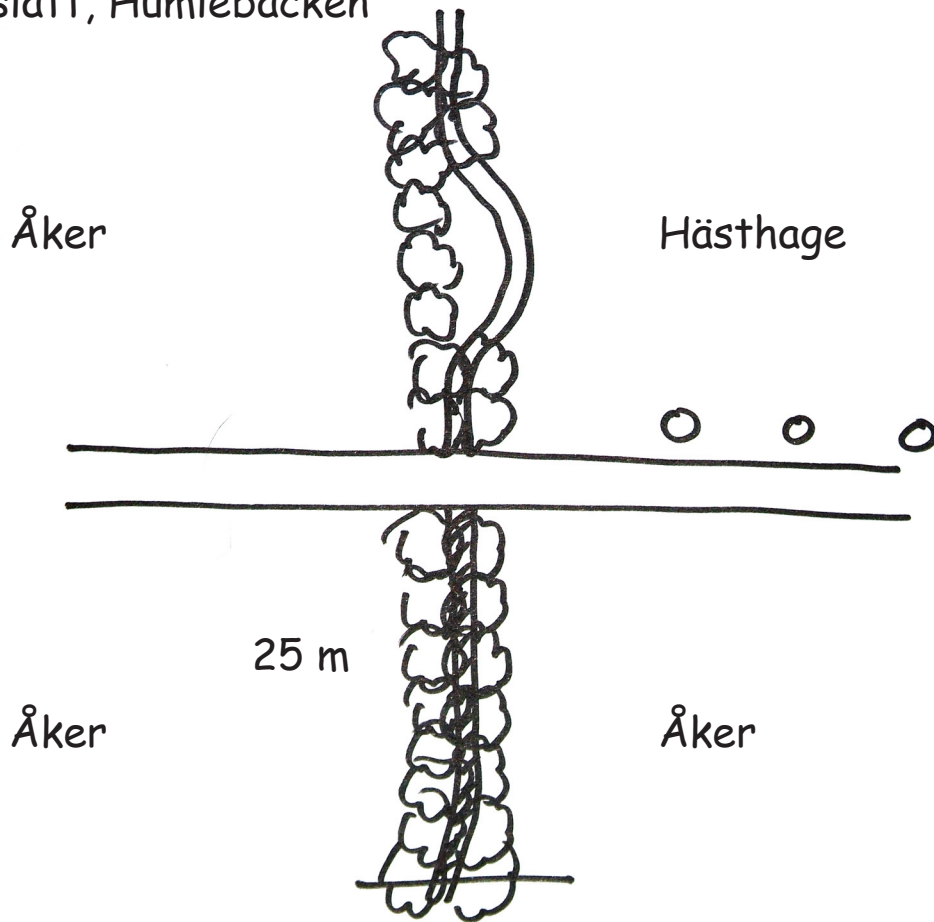
Strövelstorp, Örjabäcken

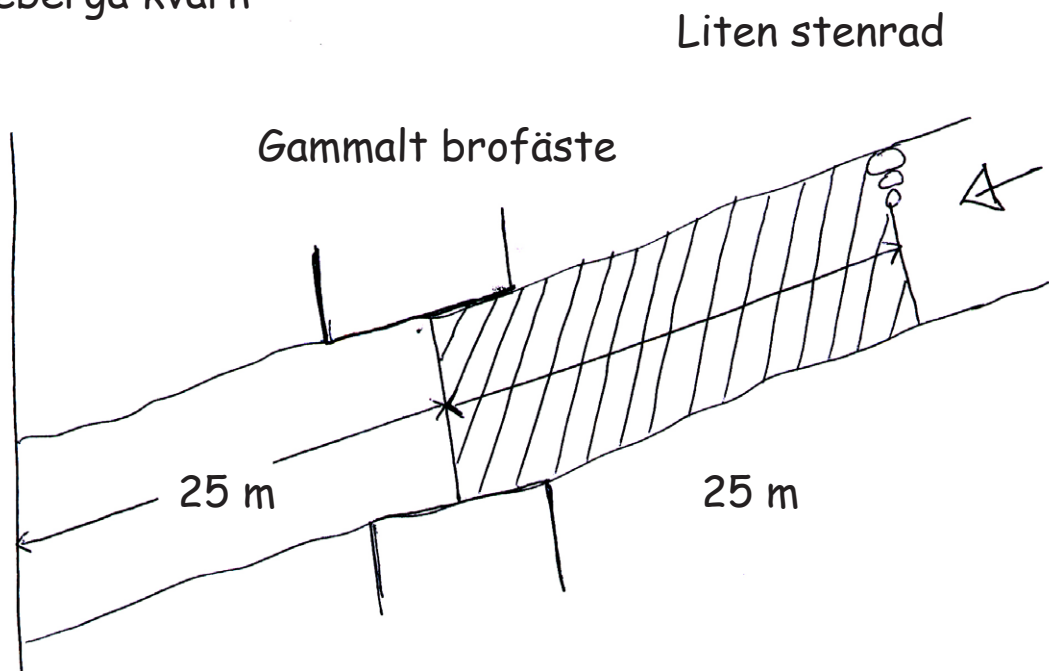
Upp Humlemölla, Humlebäcken,

Åkerslätt, Humlebäcken

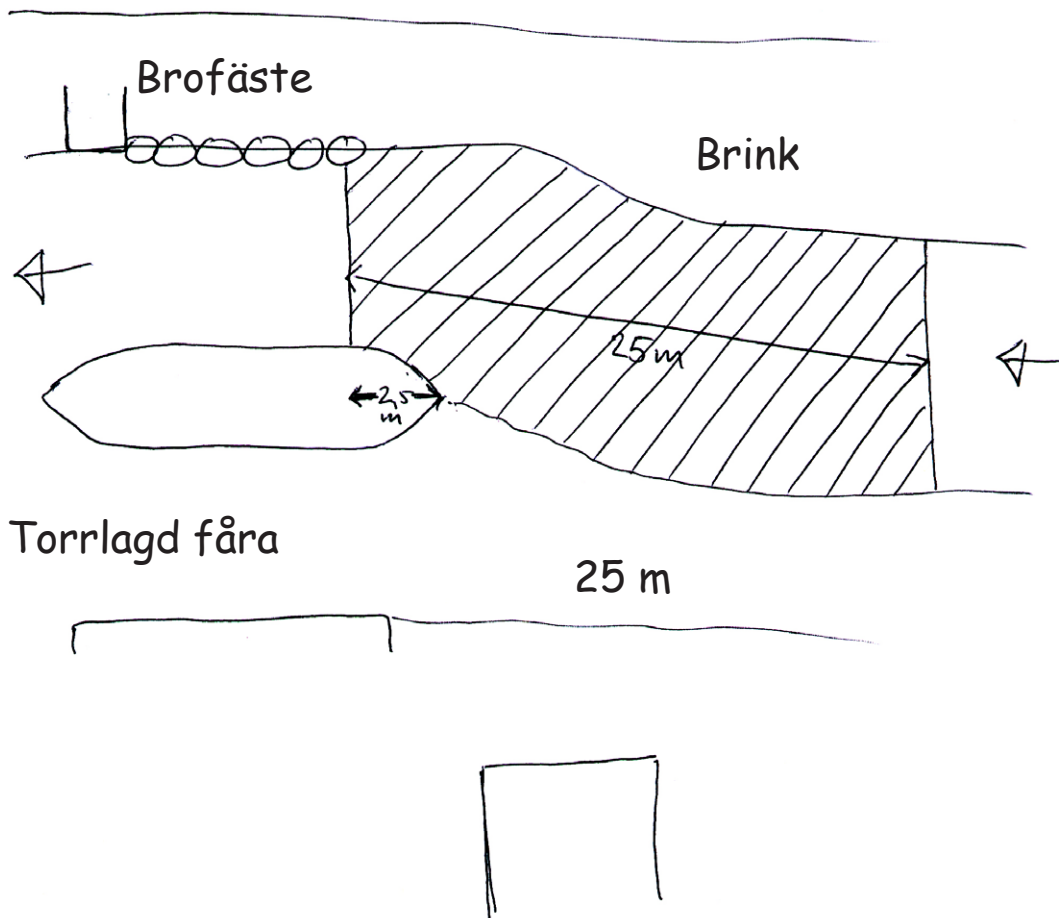
Fälleberga kvarn

Åbromölla

Åker

Kågeröd

